

„ДЕЦАТА НА ПЪРВО МЯСТО: за по-ефективни местни услуги, ориентирани към правата на децата - свидетели на насилие (Children First)“

856617 — CHILDREN FIRST (CF) — REC-AG-2018/REC-RDAP-GBV-AG-2018

Онлайн обучения 10.11.21 / 30.11.21

Регулационна рамка в България и Италия

Адв. Мария Ганчева – член на Софийска Адвокатска Колегия и Адвокатска колегия Милано, член на Асоциацията за жените адвокати, България и Асоциацията на жените юристи, Милано, Италия

Италианският опит за по-ефективни местни услуги, ориентирани към правата на децата-свидетели на насилие

Основните особености на италианската система по отношение на правата на децата и специално тези, свидетели на насилие

- Специализирани съдилища – Tribunali per i minorenni
- Специализирана прокуратура
- Специализирани адвокати
- Специализирани институции и органи, работещи с деца
- Местни мрежи и протоколи за съвместни действия
- Международно сътрудничество

1. Специализиран съд - Съдилища за деца

Създаден заради нуждата да се гарантират правата на децата и подрастващите от страна на държавата, при която целта не е само да се контролират и санкционират поведението на непълнолетните, което е в нарушение на закона и гражданските правила, но и да се създаде едно връщане, отново въвеждане на младия човек в конфликт със закона към нормалната и здравословна обществена и домашна среда. В миналото за непълнолетните, осъждани за престъпления са се прилагали същите съдопроизводствени правила и наказания, предвидени за пълнолетни. Със създаването на специализираните съдилища и прокуратура целта не е промяна на общите наказателни и наказателно процесуални правила, а да се прилагат по начин съобразен с особеностите на малолетните и непълнолетните и закрилата на тяхната личност в процес на оформяне “a misura di minore”. Именно за това в състав на Съдът за деца влизат съдии, които не са магистрати, а са специалисти със специална компетентност – психологически, педагогически, хуманитарно-социални.

- Действат от 1934 година на територията на всеки апелативен съд /R.D. n.1404/34, convertito nella legge n. 835/35./

- Действат като Първа инстанция по всички граждански, административни наказателни дела, отнасящи се за деца под 18 години
- Съдии – магистрати и почетни съдии /близки по функции на българските съдебни заседатели, но с по-разширени компетентности/
- Почетни съдии – могат да бъдат психиатри, криминални антрополози, педагози, психолози и педиатри . Точно тази особеност на почетните съдии прави този правораздавателен орган специализиран, защото съставът на съдиите е от специалисти, които имат качествата да познават и интерпретират поведението на малолетните и динамиката на семейните отношения, с които е свързано това поведение
- Решенията се вземат от съдебен състав от 4 съдии, като Председател е съдия-магистрат, а членове на състава са – докладчик съдия магистрат и **членове 2-ма почетни съдии /1 мъж и 1 жена/**
- Основни компетентности **по граждански дела** – разрешения за въсване в брак, решения по родителски права, процедури по защита на деца в застрашено положение, управление на имущество на деца, решение по въпроси относно наследствени дялове, включително в търговски дружества и др.
- Основни компетентности **по административни дела** – налагане на възпитателни мерки, както предаването на малолетния/непълнолетния на грижите на социалните служби, настаняването в общности/общешития/ комуни и по принцип всички действия, които касая превъзпитанието на децата в конфликт със закона и на са прерамет на наказателно производство
- Основни компетентности **по наказателни дела** – **по всички наказателни дела на лица от 14 до 18 години за извършени от тях престъпления.**

Правораздавателната наказателната дейност се извършва

- **от съдия -магистрат еднолично**, когато действа като съдия по предварителното разследване ГИР/ и по всички мерки за неотклонение;
- **в състав от 1 съдия магистрат и 2-ма почетни съдии**, когато заседават в предварителното съдебно заседание /GUP/, по което се решава привлечането като обвиняем на малолетния/непълнолетния и започване на същински наказателен процес;
- **в състав от 4 съдии /2 -ма съдии магистрати и 2-ма почетни съдии/** когато разглежда и се произнася по наказателни дела

2. Специализирана прокуратура - към всеки съд за непълнолетни действа специализирана прокуратура за деца

3. Някои от основни принципи на производствата с участие на малолетни/непълнолетни

- принцип на адекватност / наказателните и осъдителните мерките трябва да бъдат адекватни на индивидуалните особености и възпитателните нужди на непълнолетния/
- принцип на минимална осъдителност – процесът трябва да избягва възможно най-много контактът на малолетния/непълнолетния с наказателната система, така че да не се навреди на хармоничното развитие на неговата личност/

- принцип на обичайното местопребиваване при задържане – задаржането в арест, настаняването в затвор или друга подобна структура трябва да е крайна мярка и да се даде предпочитание на домашен арест, настаняване в общност, общественно-полезен труд или доброволческа дейност и други подобни

4. Някои особености по изслушване/ свидетелствана на деца под 14 години

- задължителна експертиза за способността на малолетния да бъде свидетел/изслушан
- изслушване/свидетелстване само по преценка на съда
- забрана за повторен разпит/изслушване – само по изключение
- видео/аудио запис на разпита/изслушването
- предварително събиране на доказателства, възможно най-бързо и непосредствено след събитието/деянието
- участие на психолог/педагог, подпомагащ съдията
- участие на родител, ако не противоречи на интересите на детето
- възможност за разпит/заседание извън съда, в специализирани помещения, в дома на пострадалия или лицето, което трябва да свидетелства
- осигуряване на средства за избягване на пряк контакт между извършителя на деянието и жертвата
- заседание при затворени врати /само обвиняемия, пострадалия, свидетели, защитници, социален работник, близки на обвиняемия – родител, настойник/

5. Специализирани органи

- Помощни превъзпитателни центрове към Апелативните съдилища – медици, психолози, социални работници
- Полусвободен режим
- Училище – затвор
- Омбудсман за децата – национален, регионален, местен

6. Протоколи за действие и сътрудничество /институционални мрежи

- Протоколи за действие – подписват се по инициатива на Адвокатските колегии с прокуратура и съд по отношение на практически насоки на работа и сътрудничество – особено в периода на Ковид бяха много полезни, спомогнаха да не се блокира работа заради липсата на достъп до сградите, електронизира се процеса и се установи приоритетна комуникация по електронен път
- Институционални мрежи – мрежи за ненасилие оглавявани от общината с участие на общински институции и служители, представител на полиция, прокуратура, адвокатура, бърза помощ, училища, психолози, лекари, неправителствени организации и центрове за настаняване – изготвят план за действие

7. Международно сътрудничество между Асоциацията за жените адвоати в България и Асоциацията на жените юристи в Италия особено по казуси, в които участват български деца /родители на територията на Италия и обратно
- подпомагане както при представителство в производства така за осъществяване на интеркултурна медиация особено подходяща при тези случаи

